

SOKRATES
31 blað qto.

12.

Sokrates

var fæddur í Aþenu árið 469 f. Kr. Sofroniskos, faðir hans, var myndhöggvari
 en móðir hans, Fainarete yfirsetu kona. Þótt hann hefði ekki ástæðu til að stóra sig
 af öðrum sínum, stáurum aðist hann síu eltri fyrir það; hann talaði sér það mæra
 að segja fremur til gildis, að hann var af lágrum stígrum en hátt, þótt hann hefði
 verið affermandi heldri manna oðá höfðingja langt fram í ætti. Sagt var, að faðir
 hans hefði leitad vöfretka um förtög sonar síns, og fengid þetta svar: "Þattu hann
 sjálfráðum og neyddu hann eltri til nans, því hann hefir höfðingja í vörð 600 kunnar"
 Faðir hans fór þó eltri að þessum, heldur þvingadi hann til að lora sömu idu sem
 hann kati sjálfur: myndhöggvara smíðinn, en niðj var Sokratesi það nauðugt.

Vid dauða föður hans ^{sins} erfði hann fjárhöð nokkru, 80 minur (í 70 kr.) oðá nál 5600 kr.
 sem vinir hans settu á vörðu, en svo stryggiloga, að hann missti badi höfuðstot og kontur,
 komist hann þá í hinar mestu klöppur, en signdi þó jafnan þolinmædi og vana að myndla-
 smíðinni, til þess að hafa eitthvad til að lifa af. Má um sjá yfurs myndis og minnis vards
 eftir hann í Aþenuborg. Eltri vana hann ^{þó} að stadaldríi að myndla smíðinni og aldri si-
 nanna þá, en neyddis þrangdi most að honum, því hugur hans stóð allur til heims-
 spælis-íthana og vard þá vinur hans Critó, til þess að hjálpa honum og lét velta honum
 tilsogn í heims spæli, enda dá hann brátt hvad í Sokratesi bjó og vard hann þar eltri
 fyrir veinum vonbrigðum, því Sokrates lét brátt svo miklum framförum heims-
 spælis vísundum, að and sjáanlegt var, að hann mundi eltri einungis verda þryði
 lands síns og þjóðar, heldur of alls heimsins.

Fyrsti Kunnari hans var Anaxagoras, þá Archelus, Pródiktus og yfursi adri, þar
 í mital hin fagra Aspasia, sem átti margar lori svana mital hinni most metum Aþenuborgar
 manna, þar á mital Perikles, sem stáldi vid komu tína kunnar vagna, en mátti þó eltri
 eiga, vegna þess að hún var útlendingur og af annari þjóð. Hún var 19 árum ^{yngru} ~~átti~~ ^{er} ~~er~~
 Sokrates og 50 árum yngru en Perikles og átti með henni son einn, en Perikles hét, ^{er} ~~er~~ ^{er} ~~er~~

þeir heldu, að þarna ætlu þeir við einhverri fróunnalegan einföldning, sem vissi fátts og stíldi um minna, en þegar þeir voru komin að tala út, sáeri Sókrates bláinn við og sýndi þeim frána á, með sínu allkunnu kúlförslu og högvord, hversu stóðandi þeir voru frá leitav. ^{hugsanir} þeirra í trúar. - og síðferdisráðum fráunnalega villandi og skattögn og banti þeim á, hvernig eitt og annað tótti að skoða eyttlistu sjálfum þeim og áðrum til gagns eundar og með hunda háðum þeir gatu hvernig í réttan stíldning um þau. Alvörn þrungið og leiðbeinandi samræðum lá í baki við allt það er Sókrates sögdi og lífsemi sjálfs hans var í fullu samræmi við þetta allt. Að einu komst hann stíllit á þeir - og notaði það oft - að gera lífid í vitzu málaflöku manna, sem oftast voru hövur stíldningar hvers mostu, en þótt þeim þótti háðid næst, sá ^{allir} þeir að það var uppgærd, stöpid gamanvæði og huldum safaleysisley sneypa, sem aðeins þeir gátu tekið til sín, sem það átti stíllid. Hins vegar gat þeim ekki dulizt, að þetta var allt í þeim tilgangi gjört, að velja áhuga þeirra fyrir samræði um og honum undan þeir sárreidastir. Alþýðan var aftur í móti í banti Sókrates og sá, að hann var að sýna mönnum í sínu eigin spegil, en í hann höfðu þeir ekki lífid fyrir, sízt svo, að þeir séju sig eins og þeir voru.

Sókratesi miá lífu við orlífid lífs eith í Egyptalandi, er Jóhannesson heitir. Það þeir undan um og eydilogur all þann kúlförslu og, sem það var í, án þess að hafa nokkur gagn af þessu fyrir sjálfst sig. Með því að eyða þannig vitzu kúlförslu, fela þetta litla lífid óförlagan fjölda manna og lífa undan stóðsemi kúlförslu. Þeir og Sókrates eigi ólíkur manni þeim, er banti til sín fjölda manna, en aðeins þeim en hann vissi að voru allkunnir orlíkar og ósivvandi ruddar. Þóðan í máttidini stóð, lét húsástandinn mennina einhanda um munnvæði, en stíllti svo til, að nokkur manni voru svo nálogt, að þeir gatu stíffad upps allt það er þeir sögdu en það var sem vout a mátti, síðleysisbúll eith og þóður, fléttad blóti og formölingum. Að húsástandinn lofum, banti húsástandinn badiþögnun sínunni að stöðum þeim

með upplestri og tóku þeir þeir leginstandi. Síðan lét hann munninn sinn störfuðum
samsædu þeirra undir borðhaldi, lesa upp fyrir þeim allt hið ljótasta sem þeir höfðu sagt.
Þóttu þeir þá margir þeirra sin svo, að þeir létu niður þannu ljóta vana.

Þessi niður þáfa söfnuð höfðu Sókratesar, og mestu þeir Héródoti og Platon og þeim
síðarnefndu munstófa þess svo eftir eigin gæðofla, að Sókrates gat staki orða bundið, þegar
hann heyrði Platon sjálfan útlísta þor, að hann sagði: „O, hvaða óstöðunum getur þessi
mugi maður stöðvað upp á mig!“

Aðaltilgangur Sókratesar með lífi sínu og kenningum var þá, að þessa mörnum
siðfæði, leggja á frími á guld, og hvetja þá til dygðis lífennis og grandvarleiks í ord-
nu og athöfnum. Þetta var sannarlega nýnið. Niðun undan forvinda. Síðan
reiddust og reyndu að gera Sókrates loftruggilogan, en alþýðan átti allur
fjöldinn láðist að honum. Því var mótstöðumönnum hans mest um það
líkað, að einu almenninga-álitinu gegn honum og er síðar að því vilid
lívering þeir fóru að því og lívering þeir tókst það.

~~Hann þeim síðfræði, hagfræði og stjórnsfræði og miðfram átt að húsfræði
til dyggðar lífænis og grandvarleis í hugsumum, ordnum og athöfnum.~~

Í samræmi við lífsstodanir og kenningar Sókratesar taldi hann það skyldu
sína að ganga í herfjórnum og að gegna hverju því opintæru starfi, samhær-
var falið í hendur að nethja og yfir höfuð að vinna að heill fösturjanda sinnar
og fjóðar. Hann tók því kvíðis þátt í stýrjaldnum þeim þeirum miklu, er
væðu á milli Aþenuborgaranna og Paedónu, og sagði Alkibiades
um hann, að í þeim stýrjaldnum hefði hann svo nýjst fram úr öllum öðrum,
í þoli og þrautseigju, að enginn Aþenuborgarmaður hafi stáðist jafn miklu
þrautir, sem hann. Hungur og þorsta þoldi hann öllum öðrum betur
og aldrei sást hann ávæður jafnvel þótt hann drýfði alla aðra í rot
í heimboðnum og samsetnum þeim er hann tók þátt í. Þegar herinn, sem
sát um Pótíden gat ekki hanið sig fyrir Kúlda og vogadi sér ekki úr
úr fjöldanum, var Sókrates jafnan í ferli úti við í sínum vorjulega
fötum og gekk jafnvel um berfötur í snjónum. Var þá einhverju sinni
að morn sá hann standa allan daginn í djúpsum hugsumum. Það var
ekki fyr en álið^{is} var dagsins, að hermennirnir fótu eftir þessum og fóru að
tala um það hver úr áminn og síðan úr Sókrates sjálfum, en hann steyfði
því engu; tóku þá nokkurir lífsmenn frá fönum upps á því, að breiða á-
klóði á ber svoði það er hann stóð á, til þess að tókka hann til þess að gjöra
slétt hið sama, en Sókrates stóð í sömu stellingum alla nættina, þangað
til sólin kom upps; þá hneigdi hann sig og gekk í brott.

Þessfleyginni kallað Sókrates: Alkibiades vin sinn, sordan og mi-
klingdan fjandmáttum og komst í lífshötu mikla við að bjarga honum
úr höndum ávinanna. Þegar Sókratesi að stáðinu lotinu, voru til-
dand stærstu verðlaunin fyrir hugstökki hans, afrek í stóðinu,

hætt hann undan því að taka á móti verðlaunum og sagði, að Alkibiades ætti mestu verðlaunin stíllid en ekki hann.

Þessu sinni hittu Sókrates hershöfðingjann og rithöfundinn Penófon, sendan og yfirkominn af meði, þar sem hann lá úti á víðavangi og gaf enga ljóð sér veitt. Þess Sókrates hann þá á heðar sér og kom honum á tryggan stað. Einnhvern sinni bar svo við, að margir hermenn af lídi Aþenanna voru í flotta, og Sókrates, þá fylgd með þeim; þeir komu þangað sem vegir stíffests og lágu sínu í hvora áttina; sumir vildu fara þessa leiðina, aðrir hins og þráttu þeir um þetta.

Sagði þá Sókrates: „Andi minn segir mér, að þessa leiðina eignum við að fara“ Meiri hluti hermanna hans fundu þonum ekki og fóru þvert á móti því sem hann á aðlagði þeim, enda fórust þeir allir. Hinir sem fylgdu Sókratesi, þar á meðal Alkibiades, komust Maþlaurk leiðar sinnar.

Þrátt fyrir það þó Sókrates kinnokadi sér við því að gegna opinberum störfum, komst hann ekki hjá því að verða háðherri eða öldungaháðsmáður. Var það álit margna, að hann sei fyrir fall lýðveldisins, aðrir, aðlitu, að andi hans hefði varað hann við því að taka þátt í nokkru þeirri athöfn, en orðid gæti fólurjóð hans að ógjafi og yfirhöfuð að taka þátt í stjórnmálum. Og þógar lýðveldid lenti í klóm hinni 30 hardstjórn og einvaldsdrottna, sem kunnugt er, sást að Sókrates sem létu alla embættismonnum ríkisins samþykki og myndir skrifa hverje löglögsuna annari móri og verri fadur landi þeirra til hins mesta stæðræðis, var Sókrates embættislaus máður og komst þannig hjá því að skrifa myndir neitt það er landi hans og þjóð var til ófarnáðar. En meðan hann gegndi háðherri embættis síns sýndi hann þá stæðfestu í mikilsverðri athöfn, sem aðgreindi hann frá öllum öðrum stjórnarherum og lá líf sjálfs hans við hrad hann gjærdi í því efni:

Alþennumenn höfdu dæmt 10 stjörnuverur sína ranglega til danda og höfdu þess, að Sókrates fullnægi dómnum og lét líflata þá, þar að hann var háðheri.

En Sókrates vildi engum gjöra rangt til og afsalendi sig með því, að hann kynni eitthvert til slíkra verka, hann var ^{íafull} ekki skrifandi, hvort þá meir.

Þeir heimtudu þá að hann yrði tekinn af lífi sjálfur fyrir óhlýðnina.

Sókrates lét engan tilbrey á sér finna og sagdi, heldur vilja þola fangelsi og danda, en að vita að nokkur mæður var dómur og þá stótt lögm.

Þetta varð líka til þess að auka álit sambozara hans ^{á honum} svo, að þeir þóttu ekki að gera honum neikts meir í það sinn.

Þegar hinn 30 hárdstjórar náðu boginni í sitt vald og undirorðu þjóðina, sýndi Sókrates þá miklu einrúð og djúflýndi, að hann gekk í milli þinna náundstöllu sambozara sína og verndaði þá á alla lund, mótmelti hárdlega áttu framferdi hárdstjórnanna, svo, að þeir vudu hroddir um sig og veldi sitt og hugsudu ni most um það, að kyðja honum úr vogi.

En ni voru það í hann og veru eigi þeir, sem felldu Sókrates, heldur óð-heljusnáparrir og hinir fláradu heimspeyingar, sem hann ^{hafði ferid} varst með, vogn þess hvo nið þeir stóðu sig af höpöngri og einstis niðri vitzu sinni og lóðómi. Líndtali sínu við slíka menn, þóttist Sókrates jafnan vera fáfróður nið og lét þá leiðbina sér, en þegar hann þóttist hafa látið þá kyðja nið miklu úr sér af gortinu, montinu og stremminu, kveppti hann svo að þeim, að þeir gengu hundsneypfir og sárvondir frá honum, en hann höfði ~~þá~~ helid ofan í þá allar vitleysurnar og sýnt þeim fram í hve óunnodilega heimstir og einfaldir þeir voru. Vand Sókrates þó óvinsell nið meðal þeirra og gjóðu þeir því allt sem þeir gátu til þess að kyðja honum úr vogi. Meðal stórustu fjandmannanna hans var Anípus, mestu mæður mikill, en vogn vinseldar þeirrar, en Sókrates namt meðal Alþennumennanna, þótti Anípus ^{almónti}

þó stóti að höfja opinberar áleður gegnum þannu, því hann vissi, að Aspemborgarmenn
 myndu
 viltu engar áleður þola gegnum þeim manni, sem góðsþjá Afóllo's sjálfs höfði sagði um, að vori
 vitrast og þeyfi máður heim síns. Þeir vissu, að fjöldi manna vísuvaru að, sökkuð eftir að sjá
 hann og þeyfa. — En svo datt þeim ráð í hug: Amíkus félti meláttu í líd með sér, sem
 þannig er lýst, að hann höfði veind stríðshandur, með langri stögg og þögid nef. Þessir tveir menn
 fengu mí stíaldid Aristofanes í líd með sér og tólu hann það heit verba að sér að sanna háðleika
 rit notuvert, same Aspemborgarmennu gæðjastíð mýg vel að, því þar sýndi Aristofanes fjölda
 heitastandandi eubethismanna borgarinnu, nefndi þá fullum nafnum og fór um þá háði —
 leystu vörum, jafnvel svo, að ein þeirra og mannaordi var niðbottid mýg. Þetta þótti Aspemb-
 borgarmennu gamsan að sjá og þeyfa og hófley sýnding mörgum þeim er þannig var rit —
 sýndid frammi fyrir allri fjöðinni. Þetta var leidinn, sem þeir Amíkus og félaga hans vildu fara
 og fengu mí Aristofanes til þess að sanna og sýna slétt háðleikrit, þar sem Sókrates vori
 sýndur fjöðinni, eins og þeir vildu sýna þeim hann. Þá leiddi þeir "Skýin". Sókrates
 var sýndur þar sem eintrýningu þegar fústari, veltu þeir armáðum og vogaþráum, sem afvoga
 leiddi ástemma úr á síðspillingu og lasta-bráttu. Ástemma hans var fullum stöfum nefnd
 of mofþerðin á þannu sem manni, var hófley. Þótt Aspemborgarmenn vori mí vörum
 gnum vörum af þessu tæi — það var svo oft leidd að sjá þeim öðra misþéttáttar móm og
 þeim þótti vort um það — þá gæðjastíð þeim í fyrstu stóli sem tótt að þessum mót-
 þerð manna á Sókratesi. En svo mí ulu vörjast, að gott þessi. Almömmingur var farinn að
 tæi þeim, að o.t.v. vori mí Sókrates einu af þessum stæðræðismönnum og öngu betri en þeim.
 Þegar "Skýin" höfðu veind sýnd öngi oft í langri tilþess, að mömmum var vörðid það einu þótt að
 þeyfa Sókratesi sýndid, eins og þeim var það ógöðfellt áður, var fúni til þessum fyrir Amíkus
 og félaga hans að láta til stáinnu stæðna með framkvæmdum í íformi sínu; meláttu höfði
 hann því fyrir háðinn og stæðidist þess að hann vori líflátinn. Þougu móm þá í ábyrgd fyrir
 Sókrates, þar á meðal Kritó vinnu hans, en það vori til þess, að sýna Amíkus og félögum
 hans, að ein vori til þann þeirra óþinnast, því alþýðan vori einu með Sókratesi. Þeir

Sókrates var sjaldséður gestur í leikhúsi þess borgarinnar, nema þegar sjúkli voru hann-
leikin Eurípidesar. Þótt hann hataði skopplíki, og sérstaklega frá Aristófanes samdi og
lét sjá, þá þeir voru verkjúpulir æri og manniardi margra, þá kom Sókrates oft og idu-
lega í þessum leiki, (Skýin). Aristófanes var mesta steigsleikaríthöfundur þeirra tíma
og jafnvel þeim mesti er uppi höfði voru. Þjöldi manna frá öðrum borgum Gríshalands
sótti leiki hans og einnig þessum og þegar þeir höfðu nafn Sókratesar soo oft og þrúds
lega nefnt í leikhúsi, spurðu þeir, hvar þessi Sókrates væri; þeir vildu sjá hann
og þess var búið í hvar hann sat í sóti sínu. Þegar Sókrates vandþessa var, stóð hann
upp í sóti sínu og gaf mönnum þannig kost á að stæða hann einn og þá vildu;
stóð hann þannig oft allan leiksjóninguna frá byrjun til enda og hló sjálfur, og
sáðu einn aðir að háðum og fyndnum um hann sjálfum. Stundum var nafn hans
kallað upp og spurð: „Er Sókrates hér?“ „Hér er hann,“ svaraði hann brosiandi.
Þessum spurðu hann, hvort þessum leiddi stæði, að láta þá sig þannig að
hæti og spotti framman í öllum, þessum þessum þessum.
„Hæ, nei, þuvert á móti; mér líkar það vel, ef ég get veid mönnum til stömtum
og höft ofan af fyrri þessum með einhverju. Þeir eru þessum þessum til að stæmta
sér, hvort þessum er, og þá stæmti annað þessum þessum þessum þessum, sér til dýra-
stykkingar og fyrst að ég er umtals efnið, á vel við að þessum sjái mig!“ „Já, en þessum er að
hæða þessum madur!“ „Þessa, þessum þessum; þessum þessum þessum þessum þessum þessum!
Ef þessum þessum ordu þessum þessum þessum þessum þessum þessum þessum þessum.“

fólu því það til hátt, að senda ^{legnir} ~~mann~~ til Sókratesar og bjóða honum fé til að setlast við sig; þeir stöfðu láti allar ákvarðanir sínar niðurfalli, ef hann vildi borga sér fé fyrir það og stöfna öllum áráðnum á sig og afhjúpa um framsendi þeirra og amara manna, en hann hefdi lítið grátt að undanförunum. Sókrates lét því legnir bódan stíla því til þeirra Anytusar og Melitussar, að skila listi vildi hann þurfa þessa né sjá, því hann stóðt sér að halda upplærunum hatti, að ávita vonda menn og vara áttu við þeim, á meðan hann lifði.

seidinnaminn

~~Þá stóla þvi til Anaximander, að sléða Kosti vildi hann tvöfalt hafa ni sja þvissamum stadi sér að halda upphellnum hatti, að ávæða vonda niðun, á mæðan hann lifði, og vara áðu mæðun við þviss.~~

Vegna þessa svans kinnu þviss Anaximander og félagar hans elti látunum, uny þviss höfuð ost alþýðanna svo goym Sókratesi, að þviss vörðist óþviss að ítréða áleður sínar og fylgja þviss öfvi, enda var un svo þviss, að þviss höfuð, telvud mál hans til kommisólanar og for þviss niyój einhliða fram að áðu leyfi en þviss samvarmanna Sókratesar sýni, en þviss vörðist hafa framurhott að sandi álvif á þviss, en sofa vörðist þviss.

Sókrates tóid un dómur síns, en hélt áfram öfvi sam áður að honna ghalda vörður hvar sam hann gat þviss við þviss. Að afsala un sig aða að meyna að vera í betri fláða fyrir sj áðu sig, hvornhvorum staki til hugar. Þegar Hermogenos ávitti hann fyrir slétt málaleyfi sagði hann: „Eg veit, að ég hef aldrei niðt óvætt gjört; þviss vognu hlýtur höfuð un ghaltafag að vera boða málsvörn un.“

Hann tætti Hermogenosi: „að þviss höfuð, öfvan en einnussinni vörð sig við þviss að fala geym dómur unum. Hermogenosi þviss þviss tilvísuad á stöðu. Sagði þviss Sókrates: „En notkun á stöðu til að falla í stafi, þviss eigi að deyja, of þviss vill þviss? Eg hef aldrei höfuð mér óaðfyriraulega og vörð unnum mínunum og áðunum til gladi og ánægjar, of sj átti un langra líf fyrir höndunum - en un er sj sjötugur - þviss yrdi sj að setta mig við þviss þviss óþvissindi sam eltinu fylgja; Þviss un og þviss unnum dæm dæmna st, sál og líkama sljófgast, kraftarnu þviss og sj vörða sjálfum mér óþviss og áðunum mörnunum að handboudni. Hværsvognu öfvi sj þviss að þviss mér langra líf un, þviss sj sé, að þviss un vörða áfráðid og er þviss ákvörðid, að sj eigi að deyja? Eg veit hvernig val, að vinir unum unnum óstea mér langra lífdaga og unnumfrum allt þviss, að sj deyja í hvernigastu hatti og í handlegnum þviss, en un sé sj, að of sj þviss mig unum dómur þviss mikla ráðs - þviss þviss sé og þviss þviss í óstakiofjullu hatti vörða manna, sam hvortki geta un vilja stailja sam líkama - þviss sj mikla dæm dæm daga og dæg heilbrigðun í sál og líkama. Mér þviss áðunum fyrir, að þviss og áðun vinir unum, staili elti sj á þviss og stailja. Þviss er svo óvörðunlega miklu betra að deyja sálun og sáttun við alla, en að sáttun sé un þviss líf, sam er vörða un dæm dæm.“

Ef þú leid að þeim tíma, að dómstóllinn tók mál Sókratesar til ^{endalokunar} meðferðar.
 Gáfu sig þá fram fyrir ákærendur, þeir Anípus, Rýeo og Melitus og stíftu
 þeir með sér vorkunn, þannig að Anípus álagði hann fyrir afbrót hans gegn
 allri fjöðinni, Rýeo ^{afsakadi} ~~land~~ ⁴⁰ dómumanna ^{en} Melitus stáldinn og var ^{Melitus} ~~land~~ ^{sa} ~~þess~~
 er fyrstur steig upp í dómstólinum og flutti hann höndu sína með svo miklum
 ákæfa, að hinu fór að miklu leyfi út um þáfer. Hann hélt þá fram, að Sókrates
 hefði kemt áheyrendum sínum, að léttsvída lög fjöðarunnar, að hann væri
 áhangeandi þeirra allkíleidosar og Kríto's, ^{en annar þess} ~~þess~~ hefði sýnt stjórn lands
 nis ofbeldi og niðka (handdrögn) ^{en} reynt að undirvika land sitt og fjöð; að
 hann hefði hvatt börn til óþýðni við foreldra sína og sagt, að börnin hefðu rétt
 til þess að högra foreldrum sínum; að þeir meiri væru verdir mestan
 virdingar, sem vitri væru, og atti hann þar við sig sjálfan.

Á líka leid voru og hödur hinna þoggja og sat Sókrates undir þessum
 bestri, eins og hann tók ekkert eftir neinu, og var að lengja um allt annað,
 og engu vildi hann málforitunum fyrir sig til að verja mál hans, sem þó
 var síður til, að meiri hefðu við slík lokið.

Þegar ákærendur hans höfdu tölid málaflutningi sínum, sté hann sjálfur
 í hönd stólinum og hló datt; hélt hann síðan höndu sína, en á allt annan hátt
 er nepleur myndur atti von á að hann gæði: Hann taladi ekkert eins og ákærendur
 óbótamundur, heldur eins og rúðlundadur kemari með valdsmanns svip, sem
 ni vori kominn til þess eins á þessum stað, að hestja dómara til dygðys
 lefennis og til þess að benda þeim á að gegna skyldu sinni með réttisyni og
 ráðvændni. Að því leyfi, sem höda hans veit að áþögnum eldrienda hans, sagði
 hann: "Eg er hissa í áskotunum Melitusar, því hann veit sjálfur, eins og
 allir aðrir, að ég hefði ekkert gert mig sekan í neinu því, en þann hefði búið á
 mig. Þá minnst hann og á það, að gudinn Apolló hefði verið spurdur

væri af ríkisféls þá er því síður en svo, að mér bæni að gæsið lausnar-
gjald fyrir mig, þó ég verði að lida hanglótan dóms vandrara manna."

Þetta svar Sókratesar vandað til þess, að esa dórn endur hans svo, að
þó athvöðti eðthust við þau sem áður voru felld. Þvíðu atkv. því alls 361.

Þegar línid var að lesa nýja yfir þessum dórnunum, stelli hló hann, ~~þá~~
leik til vinnu sína og sagði:

"Hví stýfeli dórnun þessari angva mig, þar sem ég er þess fullviss, að ég
hefi eitt eðthust hanglótan að þessu?" Þetta hann svo gláður í bragði út frá þeim.

Að 30 dögum lídnunum var hann fluttur í fangelsid og brenndun vidjunn.

En að manni ekki flýttu sér að fullnægja dandadómni Sókratesar, kom af því, að A-
þennunum voru vörnir að senda skip í ári horju með gjafi til Dehli, að seturs-

stadar gudinn Apollós, og á midaan síu fénd stóð yfir, mátti ekki lífláta vinnu, en
nín lagði stjúp af stáð í féndalag þetta, dögum áður en dandadómur Sókratesar

var upphöfður. Vinnu hann notuðu því þessum frósta til þess að heim sölja
hannu í vandræðunum og helja hann í að flýja. Sókrates hló að þeim og bad því að

vísu sér á einhverjum stáð utan Aþennuborgar, sem hann gæti flúid til og verid
öskultur fyrir því að ~~þetta~~ þurfa notulevartíma að deyja.

Dögum áður en Sókrates dó, haddi stá Crító innu til hanna og þannu

hann sofandi og sagði honum, að nín vðri von á stéipinu þessum dag.

þannu d. flýja.
þessu flýja.
þannu.

Sókrates sagði: "Þessar fottólur þínar, Crító minn, láta að einu

íla í eyrum mínum. Ef þú hefir eitthvad annad og þarfara að segja

við mig, stýfeli ég hlusta á þig." En Crító sagði stá eðthust annad erindi

hafa stá, en að hughræysta hann og láta hann vita, að hann hefði nógilega

fé fram að bjóða honum til lausnar og ef hann vilði ekki flýggja þáð,

þá vðri hann og naugir aðrir vinnu hans heidun binnu til að hjálpa hon-

um til að flýja. "Jaja," sagði Sókrates, þá stáulnu við eðthi lala

meira mun þad; l'atid mig þaru fara þá líid, sem gúid hefir visad
mér í ad fara."

Vinnir Sókratesar sef fundust nú samman árla morgun s fyrir utan fang-
elsis dýrmar og leidu þess, ad þeir mattu sjá hann og heyru í síðasta sinni,
en fanguverdurinn bað þá ad leida stundasthoru, nuz hann ferzi stépan
hinn ellefurnanna-tráð ad leggja hann úr viddjunnun og þogur þad hefir
veid gjort, qeugu þeir inn. Var kona Sókratesar þar fyrir með barni
þeirru í skauti sínu og grét hún sáru. Sókrates bað Critó ad láfa
hann fara úts og settist hann þá á rínu eitth, und ladi fötleggji sínu, því
þeir voru sáris undan viddjunnun, og sagði: "Máður stílnur og vinnur híd jóða
þú fyrst, er máður hefir frotad eða líid híd icla; mér finnst í vera líinn ad þú
míja fetur og þú betri sem sársaukinu minnstar." Og svohélt hann hvegi
hodnum eftir adra, nuz ódandteik sálarinnar og þau dýrdarlann, sem þeir
eflu í vundum eftir dandann, sem hefir elst ad samuleika, réttloki og
shlyth vilja gúds í áltri; eilíft og saluvalt líf lídi þeirru allra; þad var
hann samfóður nuz.

Þadur sínar nuz þetta efir, flutti hann með ákafu og af nílíli mælstu og
snéri sér síðan ad manni þeirru en bypladi horunn eitrid og bað hann ad
hlausa nú elki á sig og vera hólegan oysjá svo nuz ad eitrid hefir þau áhrif
sem þad otti ad hafa; hann bað hann ad vorkenna sér elki, því hann vori
veidubíinn til ad drakka þoo eða þrjá eiturbítana, ef þess vori þott, líf
þess ad eitrid verkadí á sig.

Og enn hélt hann eina hodnum til viddbótur nuz ódandteik sálarinnar og
sagði: "Annun eiga ávath ad vera viddbáinn danda sínnu, og þogur hann
kennur, megu þeir elki hídast hann. Dandinn er ad eina stílnadur
sálarinnar víð líbannann, því eiga menn ad leggja stund á ad losa

sálmis undan ^{dútlungum} ~~ofsa~~ ^{af} ~~veid~~ líkamans, lóstrum hans og sundurged.
Þú er kominn tíni til þess fyrir mig að ganga fram í bádlognum og gefa mér
báð, áður en ég sýp síðasta söfnum mínum, þvo menn þurfi ekki að hafa
fjör þú að þvo á mér stropkinum, þegar hann er dauður!"

Críó sýndi hann, hvort hann vildi gera nokkra háðlognum gagnvart
korn sinni, vinnu sínum eða börnum og baðst til að gjöra allt það hann
vildi í því efni honum til hjálpar.

"Eg líd ekki um annað þeim til handa," sagði Sókrates, "en þess,
að þau breyti sem best þau geta eftir kenningum mínum og á minningum.
Þvo var hann aðspurður, með hvaða hatti hann vildi láta jarðsetja sig:

"Alveg eins og ykkur sýnist best," sagði Sókrates, "það þú þúttu
vel upp á mig, að ég ekki sleppi úr höndum mínum á ykkur, því ég á
langa ferð fyrir höndum, sem sé til salubústaða hinna réttlátu. Þú
mógt gjarnan jarða mig samkvæmt því sem síður er til í þessum
landi, ^{því þú þúttu} en þú fram allt ^í samkomu við lög þjóðarinnar

Þegar Sókrates kom úr bádnum, var kona hans og börn liidd inn til
hans. Taladi hann ^{hugguðum og sálmáðum} nokkur orð til þeirra og bað síðan þess að þau vörð
látin fara út.

Það var kvöld að kvöldi. Þótes kom þjórn hinu ellefnumanna eads
og sagði: "Eg vona, Sókrates, að ég verði ekki fyrir hinu sama lífa yður,
eins og svo mörgum aðrum, en ég hef framkvæmt skyldu stöf míni við, að
verða fyrir á lasi, rétti og sármyndum, því ég er aðeins saklaus og veit
annara og gjöri það eitthvað sem yfirvöld lands og þjóðar fela mér á hendur.
Eg veit, að þér erud dyggur, mildur og stýrsamur maður, sem ekki
hafid unnið til þess að vera staddur í þessum stöð né skunda; ég er
viss um að þér leggid ekki athöfu þá, en ég á nú að ^{þúttu} ^{hér} ^{til} ^{lasts} ^{þúttu}

Þvíd yður trú myndi á þóla þjórnirgar þó, en domarar einn
 þafa lagt á yður!" — Þessi síðustu orð sín talði hann Kórkórus mjög
 Sókrates sagði: "Það glæður mig að þafa fundid svo, hjarta góðan manni,
 en hvað sjálfan mig smertir, stál í faku því með þólinumdi sem á himlum er"
 Hann tókudni mí mun að ekkert loji á með þetta og sögðu, að einn vori sól í lofti;
 flestin vildu stjórna sér líf, meðan þess vori Kórkórus, en Sókrates sagði st
 líta áðruvísi á þetta: "Því þafa e. t. v." sagði hann, "á stóðni til að hyspa
 svo, því því á líta þú ávinnung fyrir sig að leuggja líf sitt, þó stelli
 sé nema mun skulka skuld. Eg hyspa á allt aðra leidd: Það er enginn
 ávinnungur fyrir mig að lífa leuggur, þvert á móti; manni þafa á stóðni
 til að spotta mig og hoda, ef ég sýni nokkra tilhneigingu til að lífa leuggur
 og þannig tréna mér þad líf, sem ég í elsti háð á að lífa. Þad því þad
 sem nú á að fara fram, ~~stærðir þó þad~~ "Lagarlaus stæ!"

Þegar Crító heyrði þetta, benti hann þjórnirnum á að gjöra stýldu sína.
 Þegar Sókrates sá, að þjórnirnum stóð með leikarum í höndunum, spurði
 hann hann, hvernig hann ekti að þafa sér þegar hann vori leikur að
 drekka úr leikarum og þad hann á leiddreina sér með þad. Honnum var
 sagt að hann stýldi ganga um gólfid, þangad til hann fundi til þe eyfu.
 Sókrates settist þá niður, tók við leikarum og drap þad hann í öllum þegg.
 "En við hrisi", segr Crító, gáðum stelli varist gráti. Þetta var árið 399 f. Kr.

Þegar Sókrates sá, hversu mjög þetta félti á alla þá er vidst addi voru,
 sagði hann: "Hvað er þetta, Kóru vinir, var þad ekki ognu þess, að ég
 lét þessu mína og þínu fara út ádan? Þíð ekkud holdur á östra mér til
 hamingju, en láta svo; verid þíð þess hyspakti. Þetta er bráðum leidd!"

Eg veit ekki hvort líf mitt hefir verid gudi þóttuast of. En lít þú veit ég, að
 ég hef ávalt og alla tíð reynt að þóttuast þessu og fyrir þá þrá mína og

longum, vana e, ad id finem nati huius hominum"

Ad possessum videmus Socrates, dicitur Erasmus frater Rotter-
dam suo, ad hunc sagdi:

"O Sancte Socrates! Ora pro nobis!"

ora: "Ó, þú heilagi Sokrates! Biddu fyrir okkur!"

Sokrates

II.

Hid síðasta, er sagt var um Sokrates í erindi þessu var það, að hann hefði drukkild eitruvíbarium til botns og farið að ráðum byglarans í þeirri á gangu fram og aftur um herbergið, um hann var svo máttfarnur, að hann vandi að leggja sig fyrir. Þótti þá byglarinn að hvíluáminni hans, Kveisti fótur hans og hendur og spærði hann, hvort hann finndi til þó hann væri klippinn eða Kveistur.

Sokrates sagðist ekkert finna til þess. Þótti þá byglarinn til vinnu Sokratesar, þeirra, er við staddir voru og sagði, að eini ekki hann stóli langt eftir, því hann hefði hástáð frá sér áhríðu þeirri, er hann hefði haft yfir sér. Hid síðasta, sem Sokrates gat látið vinni sína heyrja og stílla var það, að hann láð þá að bera fram fórn fyrir sig.

Þannig endaði þá líf þessa merkiloga og milda manns og hvern spækingu, sem Platon sagði um, að verið hefði hin réttlátasti og vitrasti maður, sem hann hefði séð eða heyrt nefndan, og sem Ciceró sagði um, að hann gæti ekkert óþátandi lesid afi sögu hans og endaloka.

Rýðveldi Aþenborgarinnanna fékk ni með þessum harðdygilega dómi þannu telst í sig, sem aldrei verður afþegnum; enda vand hann dórnunum og ofsótnar mönnum Sokratesar orlaga þungur og effirkomandi kynstöðnum til aðvörnuar meðan hönnur stendur.

Þá má að vísu líta svo á, að Kennstærferð Sokratesar hafi ekkert verið öllum góðfæld: Hin var mörgum þyrmin í augnum og þeim hvern það illa að þeir væru látnir sjá sig í sínum eigin spegla, látnir standa brestlyspáðir frammi fyrir þjóðinni vagna sjálfþyngings skapar þess og hroka, er þeir sjóndu í orðum og athöfnum; en áðeildur hans í þá, voru ekkert sprottunar af beistlyju eða hefuzirni, heldur af leiðsinnandi iudvörnum og vitur-

legnum ráðum, sem þeir hvortlí gátu stíllid nó vildu stíllja. Sjálfur
þoldi Sókrates skammir og jáfuvél barsmídar annara manna, á
þess að reitast af. Sá var minnivinn í þeim og honum, að hann hefði
andagiftina og andmíttuna, en þeir hrokann og stórlöfíd.

Alvaris sí, er Sókrates sýndi dönnurinnu, mundi mí á tímum vera
Kölbud seflsháttur; en þess ber að gata að margt var það látið óátalid og
þótti jáfuvél við eigandi í þeim tímum, som óheft þótti mí. Mí þar til
nafna það, að hann hrósadi sjálfum sér og deldi það elti fyrir neinum,
að hann áleit sig sjálfan einn hinn vitrasta og rétfláfasta mann, og
það var hann, enda eru til þess mörg dómur, að miklir menn og gódir, hafa
gjört elti líð sama: Hannibal sagdi um sjálfan sig, að hann vóri
besti herhöfðingi þeirra tíma. Epimondas sagdi hafa gjört bestu
samblöndum sínum svo, að áður hefðu þeir verið dýr, mí vóru þeir
menn. — Þegar ítalska stáldid Tasso var um það spurdur og þáfan-
um sjálfum, hvern hann áleti mesta stáld þjóðar sinnar, soaradi
Tasso: „Lad er ég!“ Táll postuli faldi sig elti síðri en hína postul-
ana og sagdi elti allt vita í fari sínu. Kristur sjálfur sagdi um
sig: „Eg er samleiðurinn og lífið.“ Þetta álit þeirra um sjálfa sig
er því elti sjálfs hóf, heldur samleiður, laus við allan afmetnad og
eiginleiki, og átti þetta einnig heima um Sókrates, sam þrátt fyrir það
þó hann vóri einn hinn mesti lærimeistari, vildi hann aldrei láta
kalla sig kerrara og þótt hann vóri áðrum vitrari, lét hann oft og
líðinn lítið vita. Hann var einn af mikilmennum heimsins, einn
hinn mesti, er eynfi hefir verið, sömi og þryði mannlýnsnis. —
Þegar Sókrates var aláinn, sáu vinir hans um ítfoð hans og
líðni síðan, af öfka við óvinnu hans, frá Ástemborg til Megara í

Enkliden. Skómmu eftir að Sókrates var dæmdu komu margir útlendingar til Aþenaborgar til að sjá hann ^{Því þeir vissu ekki að hann var dæmdu} og heyrast þar í meðal þó engin menn sínu í hvort stíffid, annar frá Raedoniu og þinn frá Ohio. Þegar þeir nálgudust borgina og fréttu af drif Sókratesar, vildu þeir ekki fara inn í borgina, heldu engu út að gróf hann og lágu þar í bori alla nóttina. Sá, sem frá Ohio kom, kvaddi hafa séð þinn látna spæling og faldad við hann í draumi.

Vegna þessa og af ymsum öðrum orsökum undir Aþenaborgarmenn ábyggjufullir mjög og tóku nið að bera kvíðböga fyrir því að allriki Gríkklands og borgir myndu fá viðbjóð og fyrirleituningu í þeim, fyrir lítið mitali. Ódædi, en þeir höfdu unnið, með því að dæma Sókrates til dauða og lífláta hann, og sném þeir nið ríði sínu að ofsóknarmómsinu hans, og létu dandadóm hans og létu lífláta þá en þeir náðu til. Aníkus flýði til Heraklen, en hvar sem hann kom, veittist lífdurinu að honum og traki hann og lírdum sér, svo að honum var hvergi ind vort, mig hann var gríttur í hel. Melikus var líflátinn í Aþenaborg og svo voru borgarþúar ákafir og aství gegn ofsóknarmómsinu Sókratesar, að enginn þeirra hafði stundlagan fríd; enginn mátti kvítkja þeim eld, enginn svoa þeim einu orði þó þeir spýddu þá einhver og enginn leyfa þeim að bada sig í badstofunni sínu. Þeir voru hrattir og hríðadír svo, að þeir féllu í óvæntingu og fyrirföru sér.

Og til þess að sýna einu meiri fyrirleituningu í athöfi því er fram hafði farið gegn Sókratesi, létu Aþenaborgarmenn Kalla alla vini hans heim úr líttójdinni, þanna allar glódisamir komu og létu sýningar og reistu Sókratesi minnisvænda úr eiri, en Pysippus hafði gjört. Þegar drípsótt geyrsadi í landinu, lítlu eftir þetta, tóldu Aþenaborgarmenn

10j.

hana eiga hót sína að reka til ódóðis verksins gegn Sókratesi og
hættmota hefud frá gúðnum í alla fjöðna. Róts bönnum þess ^í þess
með ^{ofintuni} tilskilum, að nafni Sókratesar vori nefut í ofinbernum stöðum,
svo að það myndi ekkert til þess að yfa hild djúpa sár, er þeir voru
sardis með dauða hans. Róts varð það almennt á lit borgarmanna,
að Aþena vori með ári hverju að missa freyð sína og álit, sem þeir
földu að allt stofadi af dauða Sókratesar.

Sókrates átti tvö konur samkínis. Hef önnur þeirra Hantíjpa, og hefir honni jafnan verið svo viðbragðid fyrir gæðvonum, að allan áðrum strauströndum hefir verið við hann jafnað og þó kalladar Hantíjpa.

Sókrates var spurdur, hvó hann hefði hefði slíku konu varg sér fyrir komi þessu svaradi hann í þá leið, að hann hefði frá upphafi hugað sér að umgangast aðeins vendar manneskjær og því hefði hann viljað búa við daglegum ójöfnuð og illlyndi á heimili sínu, til þess að láta það af sig í þolinmæði og umbrúðarlyndi við aðra. Alkibiades sagði við hann, að sambúðin við hann hans væri óþolandi. Þessu svaradi Sókrates þannig: „Þetta er barn umyndun þín. Þú gerir þér sjálfur að góðu, að heyra honni garga.“ „Já, satt er það,“ sagði Alkibiades, „en honnan verpir eggjum hunda míns.“ „Hantíjpa elur mér bær“ sagði Sókrates, „og það er þó miklu meira.“

Einhverjum sinni baud Sókrates notkennu vinnum sínum til sín. Hafði Hantíjpa þá svo mikinn ófsa og hávada í frammis, að þeir myndu allir að hrólslag út. En þeir voru stóli fyrir þessum út fyrir húsdyruar, en Hantíjpa hellið yfir þá fullum dalti og skulpsvafni út um gluggann. Sókrates snéri sér til vinnu sína og sagði: „Þetta gæmadi mig, að það mundi kona demba í eftir þrumum.“ Þóru sinni voru þau hjórinu stódd í ströti úti og heif þús þá stíllíkj manns síns í smálettlur framman í allum. Þessu sögðu Sókratesi að hann stýldi hegra heimi fyrir þetta.

„A, það lítur svo illa út, að manni séu að stíffa sér af því, hvað manni og kona eigast við, óða epla sér að stjórna þessu,“ sagði

Sókrates

Þegar Euthydemus, vinur Sókratesar, einhverju sinni sáan offer var í heimsólu hjá þeim hjónum, vadi Hantýppa svo seid, að hún velti um boðinu og stólum. Euthydemus stóð upp og ottladi að ganga íb. Sókrates sá hvað honum vadi við og sagði: „Ef man offer því einu sinni, þegar ég var staddur heima hjá þér, að ein af hönum þeim lét svo illa og mér virkist þú láta þér standa í sama um þad: þú list-ist elskast af því!“

Allibiades ferdi Sókratesi einhverju sinni á gata Kólu. Hantýppa reif höfuna upp úr höfnum og fót hana undir fótum sér. Sókrates brosti við þessu og sagði: „Þú ferst þú stöð þinn klutur af höfnum“
 „Kú ertu þá búin að eyðileggja þann klutur af höfnum, sem þér bar.“

Einhverju sinni fór Hantýppa í verstu fatagarmannu som hún átti og ottladi að fara þannig kladd úr á gótu til að stöðaða sig um.

Sókrates sagði þá við hana:

„Hvort ottladiu nú út til að sjá adra, eða sýna þig svo?“

Hin Konan, som Sókrates átti samtímis Hantýppu, hét Krýptó, og var sagt, að hún hefði elski veruð höfnum betri. Þor rífast sín í milli og flýst í; en þegar þor sán, að Sókrates gjörði elski annað en hlögja að lötum í þeim, hotta þor þeim og samneinuðum um að ráðast að honum og berja hann. Þad líkur því út fyrir, að Sókrates hefði veruð hagar máður og lífilsigldur, en svo var það nú elski, því hann átti það sam eigindogf með yfnum hetjum, að hann var eins og lamb heima hjá sér, en eins og ljón að heiman, enda er það blandra manna háttur, að ráða ötu í eld húsinn, berja Konuna og vinna Konugreyin, en láta adra berja sig á góttum. Þessu verk hans í styrjöldum og

afilots sýna þá, að hann var mildsinnur. Þrijunnar ^{angafasið} og öðru höfðu fyrir, þó hann álitid barnabrot sín, sem engi þýðingu hefðu fyrir hann og starf hans, aðra en þá, að veita hann við að taka öllu mót-
læti nið þolinmæði og jafuadargæði.

Ónsalinnar til þess, að Sókrates eignadist tvö börn, er taldað fleiri en ein: Frá dögnum Thesiasar, fjáðhetjunnar mildu, höfðu Apseumomus látið sér nógja að eiga einu börn, en tveim árum eftir tíð 87. Olympis stóð og nokkru þar í eftir, þenn stóð drepsoth upp í landinu og lá við að hún gjörtyddi borgina; til þess að ráða bot við fólks fölskunninu, var opntes-
lega tilkynnt, að leyfileg væri hverjum manni að eiga tvö börn. Þannig stóð í fjólkvæmi Sókratesar og var álitid, að hann hafi veljád gera hvort-
kveggja í seun, að hlýðnast lögnum landsins og jafufram að ala önn fyrir fataleis eldri, en þá hafi þyrft verid áður en Sókrates föb hana að sér.

Sókrates var óújálægur maður nið, stóllættur, södulnefjádur og úteygður, með lubbastrégg mildid, sem náði niður í ^{hæð} þanga, en minn ^{var} háts og augur jafuþog. Hann höfði ágeta sjón, roður hans forstældur og ófagadar að ordför; en kemust menn að efri þeirri og innihaldi, vörn þét gagnvordari og stórnlogri ^{roður} en þeirri Thamisfóllesar ein Periklesar. Hann var svo ordslogur, að hann var jafuleitinn í þess ^{ad} samna og afsanna hvort mál sem var, réttlota þá eða bein í botiflötun fyrir þá. Því var þá, að Aristofanes - sem þó elti var veim vinnu hans, hel þur lét hann verðt - sagði um hann, að ^{þetta} væri þriggildur roðumður, sem gæti réttlott og varid hvort ^{illt} gott mál sem væri og eyðilagð hvort gott mál. En Sókrates notaði aldrei þessa mildu hófaleisu sína nema til gæðs. Þegar hann flutti Klappredur sínar eða kemst í orðasamur við aðra málstórn menn,

Kon þad fyrir, ad hann lautti sig allan utan eða rífi af sér háir og stögg,
 svo ad þad valdi undrun og aðlátur á heyranda hans. Gmæir myndu til
 ad benda honum í þessa áfalli, og lét hann þá af þeim.

Sókrates gekk í sermu fötunum sinum og vatur og jafnan skólans.
 Utra útlit hans var því eðli vel til þess fallid ad auka eðli hans eða
 virdingu annara manna á honum, enda sagði Sókrates, at kunnur
 sveigsfródingur þad um hann, ad hann væri badi heimster og vitlaus; þins
 vegar gekk Alkibiades honum ind alþengum eða óvandræðum skáps eða
 klætu, sem hefði ad þeyma þinnar djúpmætustu þersemar. Vísdomur
 hans og orðvarleiki var soomitrill, ad hann gat sjálfur valid hús og þá,
 án mæltunnara ráða annara manna, jafnvel þótt hann lét jafnan
 í vaddi vala ad hann vissi eðliert þad er ad þagru komi.

Þegar Chærophon spurdi vaftrættina í Delfhi, svo margir heyrdu, hve
 væri vitrasti maðurinn þar í landi, svaradi vaftrættin: „Sókrates
 er vitur, Euripides er þó vitrari, en Sókrates ber af öllum.“

Sókrates stord: sig aldrei af þessu svari, en þad olli honum mikillan ómundur.
 Eoó fríadur var hann, ad hann tóti sér eðliert fyrir hendur, án þess ad
 háðfara sig um þad ind gud, því var þad, ad hann taladi aldrei ljóth orð,
 vann aldrei neith illt velti, vegna lofninga þeirrar er hann bar fyrir gudi.
 Því var þad og, ad hann sói aldrei ind gud nafu, heldur ind nafu hunda
 eða heusna eða ind tó þad er hann sat under. Hann tróði á eina
 odstu veru, almáttugan gud og því var þad, ad hann var ásakadur um ad
 vera gudleysingi, sem fyrir líti gudi lands síns og þjádur.

Stærsta Sókratesar og þolgedi var óviluft. Þess vegna hefði hann einung
 og þor til þess sýna þina 10 stjörnuendur sem allir dæm og þar í medal þinn
 helstu manna borgarinnar ífelldu og fordæmdu. Því var þad, ad hann gjörðeðts

einhverjum mótstöðumáður hinnu þó hardstjóra og reyndi að vernda fjöð
 sína undan öfri þeirra og ánaud og sönnu st. af þotuna og fjöldid sýndi
 hann í stjórjóldum þeim er hann með þögusteyldu síni við laud sitt og fjöð
 þó þótt í, en einna mesta þó, þegar var dómur til danda sjálfur og þor-
 um kúrust badi þeirfori og lausmarfe til þess að innflýja danda sínu.
 Hóntýpa kona hans lét þau orð falla um hann, að hún hafi aldrei séð
 hann stífta stípa allan þann tína sem lýðveldid átti við mislar breyt-
 ningar og margu afdrifna að stríða meðan hann lifði; aldrei í þó hann gladari
 óða dagsverki í braydi einu tína eða annan og þó var hann að upplagi gæd-
 ríkur máður.

Einhverjum síni er Sókrates var vísar, var hann sýndur um lídan
 hans; þessu svaradi hann þannig:

„Ef mér batnar, fjölga ófundum míni, en ef ég dey, fjölga þó sínu, sem
 kala vel um mig.“

Sókrates var jafnan fátölur en ávalt ánægður í fátölu síni. Aldrei
 reyndi hann að endurbeta bús hluti sína, heldur lif^{er} sitt, að sínu til
 þess að verða betri maður, en elsti rúðari. Þegar hann stáðnóndist
 hjá verslunarbúðum eða í forgunum, þar sem miklum vörn língd um
 var hrúgð saman, sagði hann:

„Hér eru margir hlutir saman komnir, en ég þarfnað einstis þeirra.“

Einhverjum síni gaf Alkibiades honum ágetar gjafir og Hauttejsa
 bað Sókrates að fígga þær. Sagði hann þá:

„Við stundum kejsra við Alkibiades í gjafmildi, og gefa honum allar
 gjafir hans aftur.“

Þóru síni gaf Alkibiades honum lóð, svo Sókrates góti liggja í henni
 hús handa sér. Sókrates sagði: „Þó þú vil dregja mér stímu,
 hús handa sér.“

til þess að ég gæti gefið mér stöð í þeirri, vori ég illur maður og
 hringstaur, og ég tók í móti eldri gjöf, því ég þarf enga stöð.

Arhelms laud þorunn einhveru tína heim til sín; það vil di Sókrates
 eldi þiggja, því hann vil di eldi koma til veins manns sem vil di sjna
 þorunn góðsemi, því hann gæti eldi endurgöldið það í sönnu mykt.

Einhverju sínu tókun nokkur stókar sjá samum og athludu að hroða
 Sókrates. Þeir kladdu sig eins og vöru þeir vofur og lágu svo fyrir
 þorunn í góðum, þegar hann fór heim um nóttina. Sókrates stanz aði
 þegar hann sá þá og fór að spyrja þá af þorunn í um þeim spæsi loy
 efni eins og hann var vandi, eins og strálsamir vöru kunnir þarna
 í stöva til hans. Þeir lábbudu eneytör á brott.

Þorunn síni var Sókratesi sagt, að einhver á kveðim maður taladi illa
 um hann: "Það gerir eldi er til; ég held hann megi berjja mig þegar
 ég er svo laug þrá þorunn." Þá var þorunn og sagt, að annar
 maður hefði haft mög ókveðisord um hann. Þorunn þá: "Það
 er leiddin loy, að hann stuli eldi hafa lott þetta vöðbragd".

Einhverju sínu spæstadi stókar nokkur til hans fæti sínum
 og vildi þeir, er viddastaddir vöru, að Sókrates létu hegn stóksnum fyrir stöva
 ósvifni.

"Ef asni hefði slojdi mig með aftur löppinni", sagdi Sókrates, "vildu
 þú þá að ég spænti þann fyrir vagnum mínum og að ég leudi hann áfram?"

Strálsamir felldi þá hefud, sem hann átti sig þorunn, því hann felldi
 auknefnið, spænti "og vandi þorunn svo me þad, að hann leugdi sig.

Þegar Sókratesi var einu sínu gefið uppaundir ísi í gótu, sagði
 hann: "Það er líklega boyp að maður fari að hafa hylki um höfuðin
 úr þessu!"

Einhverju sinni var Sókrates handordur mjög við sinn og vinnu sinnu; Platon var viðstaddur og lét í ljósi, svo allir heydu, að heppilega hefði verið, að Sókrates hefði ávitad þenna vin sinn einslega en stóli svo allir heydu.

„Það hefði líka verið heppilegra“, sagði Sókrates, „að þú heftr gefid mér þessa áminningu í einum.“

Þegar Sókrates var spurður, hvar hann væri foddur, hefði hann það til að segja: „Veröldin er foddur land mitt!“

Réttlotis tilfinning Sókratesar var svo minni honum í blád og megi, ^{hann} að gjordi aldrei neinum manni kaup til, heldur hjálpaði hverjum sem hann náði til, til þess að ná rétti sínum, sjálfum sér oft og einatt til tjóns.

Það var í þróttis hans von, að yfirvinna híd íla í sjálfum sér og öðrum, leiðbeina mönnum og hvetja þá til hverstónar dygga og sannleitas-
itðana og var stauþeni hans öll í þessu einu líkari en því, að hann væri launáður máður af lýðveldinu sjálfu, en í nam og veru fóð hann aldrei neina borgunum fyrir þá af neinum.

Þar af er það í afisögu þessa merkis og mikla manns, sem gæti verið nífimánnum til lardóms og effilreyfin.

Citril, sem Sókrates var látinn dræta, heitir í dæstumáli Skarutýde
 og í latínu Conium maculatum. Jurtin, sem það er kelið úr, er gljáandi,
 með handum blöfnum og blástöndum stöngli; sé í henni kelið eða hún
 muddur milli fingrum, finnur máður nið og óþoplopa lygt af henni, eins
 og af mýsa-tá. Hún vex jafnvel syðst í Vorezi, en því-er og norðalt að
 2 metra hód. Bláin er hvít og ávöxtur hennar eða ber þekkiast í þvot, að
 þau eru gárótt í smábylgjum. Jurt þessi hefir frá alda ætli verið nafutogud
 fyrir eitruáhrif sín og var því í fornöld notud til dauðahögninga í ein-
 stöðum glöpmálum, sérstaklega af nnu helgisþjóll var að ræða.

Sókrates var nið og óþvot máður á sýndum, bráðleitur í andliti, stórnymtur
 með stutt og sáðulbakið nef, þeitlaginn í andliti og með hátt og breitt emi.

Þautiþon ^{Sókrates} Koruhaus er að nokkru lýst hér að framan, en kelið er að stýgglyndi
 hennar, sem heimsfrot hefir orðið, þafi Koruð af því, að hún þoldi máni sínu
 illa, hve róblyndur hann var og ekki sýst, þegar hún var að rífast við hann. Hún
 hefir semiloga verið stóblynd og ekki þotad hún óþarmarkaða málvandarlyndi hans,
 en svo hefir hún aðra af sónum: Þá, að Sókrates hugsadi eitert nnu heimilis-
 þarfir þeirra, en þot voru miklar, því Cornin voru mörg. Hann þot sem sé ekki
 eyrisvindi af veinu fyrir kemstu sína, eins og allir hinar hain speliingarnir.
 En því stóblynd, að hún, svo stóblynd sem hún var og þafi svo mörgu að sinna,
 yndi stundum gróm í gæði við hann og gætti ekki skapsmunanna sem þot.
 Þau hjónin þafa áreiðanlega ekki átt vel saman: Hún svoa mikill stepp-
 vargur, sem vand að gæta þess ein að sjá sér og sínum fyrir nauðsynnum lífins,
 en hann, sem einungis hugsadi nnu andlaga velþerð sína og engu sínu annara,
 lét sig engu stíffa nnu það, hver nng þoti með frandrátt þessa lífs, heldur
 einungis nnu velþerð sálar sínar og annara í ættu lífi. Hóllitkar andstöður!
 Enda með þau tæði og þvot nnu sig heimsfrot; hún fyrir gæðvæðna, en
 hann fyrir lífsþeki sína, hó og stellingu. Það er því varl oft nið og að dæma

Hantíppu gómlu hart, enda sigði hinn Sókratesi hjartanlega hlut-
 feruingu — þótt sí klutkeruing vori reyndar þótt fyrir hann — þegar hann,
 fyrir ofsóknir vandra manna, áfund þeirra og eiginjóni, var dæmdur til
 dauða, alsaklaus, svo saklaus, að dómarmenn sjálfir virtust fyrir
 hvern num reynt að komast hjá því að fella svo hárðan dóm yfir
 hvern sem þeir gæmdu, en það kom af því, að þegar þeir sýndu hann
 hverskonar dauddaga hann vitli óstra sér, og til dauðadómis komi, þá
 svaradi hann því hylkandi á þessa leid:

„Eugan! Eg á eugan dauðadóm stílt, heldur á því, að alid sé öm fyrir mér
 og minnum á tilvisnis kostu að“ — Þetta var sath, en að þeim vori svarad svo
 fullum háði af ákæddum manni, það þóldu þeir ~~ettir og stíltu það ettir~~.
 hvorki né stíltu. En svo hefir fandi fyrir fleirum, að heinsvinnu hefir
 ettir stílt þá, né þólad samuleikann og þess vegna hefir hann engin
 innæði ömum haft við þá en þann, að dæma þá til dauða, móti lauds-
 lofnum og rétti, móti guði og samvígna sínu, en samt — þrátt fyrir þetta
 kafa þeir þó lifað og minni lífa um aldur og lílíf og ávatts verda tíð
 stóra ljós samuleikans, sem aldrei deinar né slökknar, hversu soart
 sem heinsmyrkur verður, hversu þungar sem mannuminnar verda,
 iðindin og vonbrigdin, því réttlof, samleikvermin og náðarsól hins
 hesta, mun um síðir yfirvinna það allt og sigra.

O. Samefe Sókrates! Ora pro nobis!

Heilag! Sókrates! Beddu fyrir okkur!